

หัวข้อวิจัย	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติการขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
ผู้ดำเนินการวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเพ็ญ ไตรพงษ์ และนายพีร์ พวงมะลิ
ที่ปรึกษา	นายสนั่น จำปา
หน่วยงาน	หลักสูตรนิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ปี พ.ศ.	2560

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติการขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการ ยุทธศาสตร์และแนวทางในการดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติและของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มความปลอดภัยทางถนน 2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย แผนและระบบที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลของประเทศไทย และประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกอาเซียน 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในเชิงนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการเกี่ยวกับใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลเพื่อเพิ่มความปลอดภัยทางถนนตามมาตรฐานสากล โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed-method) กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่ขอใบอนุญาตขับรถหน้าใหม่ในแต่ละภูมิภาค รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Quota Sampling) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและสถิติอ้างอิง รวมถึงวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์คำถามปลายเปิดเชิงลึกเกี่ยวกับนโยบายและกฎหมายต่างๆ เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล โดยทำการสัมภาษณ์คณะผู้เชี่ยวชาญและบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน โดยวิธีเจาะจง และวิจัยเชิงเอกสาร (Document research) โดยมุ่งเน้นการศึกษาเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล ระบบและหลักเกณฑ์การขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล ผลการวิจัยที่สำคัญมี

1. หลักการ ยุทธศาสตร์ และแนวทางระดับสากลมีความชัดเจนและต่อเนื่องสามารถนำมาใช้เพื่อต่อการเพื่อเพิ่มความปลอดภัยทางถนนในระดับภายในประเทศได้ แต่ก็ต้องอาศัยการรับมาปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดระบบที่เอื้อต่อความปลอดภัย (Safe System Approach) และวัฒนธรรมจราจรที่ปลอดภัย (Safety Culture) ภายในของแต่ละประเทศ โดยปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ปัจจัยต่างๆ

2. ประเทศไทยมีระบบและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่ค่อนข้างดีต่อยกกว่าประเทศอื่นที่ใช้ระบบการให้ใบอนุญาตขับรถเป็นลำดับขั้น แต่ในบางประเทศมีการปฏิบัติที่ดี (good practice) และมีเป้าหมายการดำเนินงานด้านความปลอดภัยทางถนนที่น่าสนใจอย่างประเทศมาเลเซียซึ่งใช้ระบบใบอนุญาตลำดับขั้น (Graduated Licensing System) ซึ่งกำหนดให้ใบอนุญาตฝึกหัดขับมีอายุ 2 ปี ใบอนุญาตขับรถชั่วคราวมีอายุ 2 ปี การอบรมภาคทฤษฎี 6 ชั่วโมง มีระบบและยุทธศาสตร์ที่มุ่งหมายให้มีการควบคุมความเสี่ยงภัย รวมถึงประเทศสิงคโปร์ที่มีกฎเกณฑ์และการบังคับใช้ด้านคุณสมบัติอย่างจริงจัง และควบคุมพฤติกรรมของผู้ขับรถอย่างเข้มงวด

3. เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2558 ประเทศไทยให้การรับรองร่างปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยแผนยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยทางถนน จึงมีข้อเสนอให้มุ่งเน้นแนวทางเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญในการ 1) ทำให้มาตรฐานกฎเกณฑ์ และกฎหมายเพื่อความปลอดภัยทางถนนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 2) เสริมสร้างความสามารถ 3) พัฒนาความรู้โดยวิธีการวิจัยและการประเมิน และ 4) การติดตามตรวจสอบและการรายงานความคืบหน้า

Research Title	Legal measures on qualifications to apply for driving license during accession to ASEAN Economic Community
Researcher	Asst.Prof. Pornpen Traiphong and Phir Paungmalit
Research Consultants	Sanun Jampa
Organization	Law Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Dusit University
Year	2016

This research is a study on the legal measures on qualifications to apply for driving license during accession to ASEAN Economic Community, aiming at 3 following issues i.e. 1) to analyze principle, strategy and guideline on various actions of United Nations and foreign countries for enhancement of road safety; 2) to analyze laws, plans and systems of Thailand, ASEAN members and other countries in connection with the applicant's qualifications for driving license of personal car and 3) to provide suggestions on law and policy on management of the personal car's driving license to enhance road safety pursuant to international standard. The research exercises the mixed method that includes both quantitative and qualitative methods to the sample groups who are new drivers applying for driving license in each region in total number of 400 individuals. The quota sampling is used in data collection by questionnaire. The data analysis is done through descriptive statistics and inferential statistics. Qualitative research is carried out by the in-depth interview by purposive sampling to 10 experts and related persons and making use of open-ended questions regarding various policies and laws in relation to the applicant's qualifications for driving license of personal car. In addition, a document research is also carried out to various contents regarding the applicant's qualifications, system and criteria in application for driving license of personal car. The research has the following significant results i.e.

1) principle, strategy and guideline in international level are definite and incessant to be usable for enhancing road safety in domestic level but they have to be implemented in objective manner and in mind of various factors in specific environment in order to provide safe system approach and safety culture in each country;

2) Thailand's system and legal criteria are somewhat inferior to other countries exercising the graduated driving licensing system (GDL) and in comparison to some countries' good practice and interesting target of operation on road safety such as Malaysia operates GDL that regulates a learner driving license being valid for 2 years, a provisional driving license being valid for 2 years, theory training for 6 hours, system and strategy to control seriously any risks Singapore provides statutes and solemn enforcement on such qualifications to control the drivers' behavior stringently.

3) On 27 October 2015 Thailand jointly adopted ASEAN Declaration on Road Safety Strategy that focused on several strategic means. Their important ones include 1) Harmonize standard, regulation and law on road safety; 2) Develop capacity building; 3) Develop knowledge by research and assessment and 4) Monitor and report progress of actions.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความช่วยเหลือจากผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากอธิการบดีและคณะกรรมการพิจารณาทุนอุดหนุนการวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ที่ได้ให้การสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ด้วย ขอขอบพระคุณ นายสนั่น จำปา ที่ได้ให้ความรู้ คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยด้วยดีเสมอ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณประชาชนที่ขอใบอนุญาตขับรถหน้าใหม่และคณะผู้เชี่ยวชาญและบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตลอดจนผู้ให้การสนับสนุนและผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วนจนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีและหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

คณะผู้วิจัย

2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
หลักการวิศวกรรมการจราจร	7
ระบบที่เอื้อต่อความปลอดภัย (Safe System Approach)	10
วัฒนธรรมจราจรที่ปลอดภัย (Safety Culture)	12
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายจราจร	14
แนวความคิดเกี่ยวกับใบอนุญาตขับรถ	16
คุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขับรถ	21
ลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย	25
การอบรมและการทดสอบ	27
ระบบใบอนุญาตขับรถ	29
ระบบและหลักเกณฑ์ใบอนุญาตขับรถของประเทศในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
สมมุติฐานการวิจัย	57
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	58
ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	58
เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูล	60

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	60
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	60
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	60
ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนที่ขอใบอนุญาตขับรถหน้าใหม่	63
ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆ	74
การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ	75
การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์	101
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	113
สรุปผลการวิจัย	113
อภิปรายผลการวิจัย	119
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	128
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	128
บรรณานุกรม	129
บรรณานุกรมภาษาไทย	129
บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ	132
ภาคผนวก	136
ภาคผนวก ก : แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	137
ภาคผนวก ข : รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	140
ภาคผนวก ค : แบบสอบถามเพื่องานวิจัย	142
ภาคผนวก ง : แบบสัมภาษณ์เพื่องานวิจัย	148
ประวัติผู้วิจัย	153

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	ความถี่ ร้อยละ เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม	60
4.2	ความถี่ ร้อยละ อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	61
4.3	ความถี่ ร้อยละ ศาสนาของผู้ตอบแบบสอบถาม	61
4.4	ความถี่ ร้อยละ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	62
4.5	ความถี่ ร้อยละ ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	62
4.6	ความถี่ ร้อยละ อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม	63
4.7	ความถี่ ร้อยละ เกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้ขอทำใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล	63
4.8	ความถี่ ร้อยละ สาเหตุสำคัญที่สุดของอุบัติเหตุที่เกิดจากผู้ขับขี่	64
4.9	ความถี่ ร้อยละ ควรกำหนดระยะเวลาในการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ขับขี่	65
4.10	ความถี่ ร้อยละ ระยะเวลาการถือใบอนุญาตขับรถชั่วคราว	65
4.11	ความถี่ ร้อยละ ควรกำหนดให้มีการอบรมทุกครั้งที่ต่ออายุใบอนุญาตขับรถ	66
4.12	ความถี่ ร้อยละ ควรกำหนดให้มีใบอนุญาตฝึกหัดขับและฝึกหัดขับรถช่วงระยะเวลาหนึ่งตามเกณฑ์ที่กำหนดก่อนได้รับใบอนุญาตขับรถชั่วคราว สำหรับผู้ขับขี่หน้าใหม่	66
4.13	ความถี่ ร้อยละ ควรกำหนดให้มีประกันภัยสำหรับผู้ฝึกหัดขับ	66
4.14	ความถี่ ร้อยละ ควรกำหนดให้มีการหัดขับขึ้นบนถนนจริง	67
4.15	ความถี่ ร้อยละ ควรกำหนดให้เพิ่มทำบังคับในการทดสอบภาคปฏิบัติและกำหนดให้เข้ารับการทดสอบใหม่เมื่อไม่ผ่านเกณฑ์	67
4.16	ความถี่ ร้อยละ ควรกำหนดให้ทดสอบภาคปฏิบัติบนถนนจริง	67
4.17	ความถี่ ร้อยละ ควรมีการเพิ่มโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย	68
4.18	ความถี่ ร้อยละ ควรใช้ระบบตัดแต้มต่อผู้ขับขี่ที่ขับรถฝ่าฝืนกฎจราจร	68
4.19	ความถี่ ร้อยละ ควรให้คนไทยสามารถใช้ใบอนุญาตขับรถไทยไปใช้ขับรถได้ในประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียนอื่นๆ โดยไม่ต้องขอใบขับขี่สากล	68
4.20	ความถี่ ร้อยละ ควรให้ใช้ใบอนุญาตขับรถที่ออกโดยประเทศของตนไปใช้ได้ในประเทศอาเซียนอื่นๆ โดยไม่ต้องขอหรือมีใบขับขี่สากล	69
4.21	ความถี่ ร้อยละ ควรให้ความสำคัญกับมาตรการใดกับการใช้ใบอนุญาตขับรถระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกัน	69
4.22	ความถี่ ร้อยละ ควรใช้มาตรการใดควบคุมคุณภาพผู้ขับขี่ให้เกิดผลดีมากยิ่งขึ้น	70
4.23	ความถี่ ร้อยละ ควรกำหนดให้ผู้ป่วยเป็นโรคใดไม่ควรทำใบอนุญาตขับรถ	70
4.24	ความถี่ ร้อยละ ภาครัฐควรมีมาตรการใดเพื่อให้แน่ใจว่าผู้ขับขี่มีความพร้อมในการขับรถ	71
4.25	ความถี่ ร้อยละ ควรเพิ่มเนื้อหาในการอบรมในหัวข้อใด	72
4.26	ความถี่ ร้อยละ สิ่งใดสำคัญสำหรับผู้ขับขี่เพื่อสร้างความปลอดภัยทางถนนยิ่งขึ้น	73
4.27	ระบบและเกณฑ์คุณสมบัติของการขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลเปรียบเทียบในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน	93

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	แสดงระบบใบอนุญาตขับรถแบบทั่วไป	29
2.2	แสดงระบบใบอนุญาตขับรถแบบมีใบอนุญาตขับรถชั่วคราว	30
2.3	แสดงระบบใบอนุญาตขับรถแบบสองระยะ	31
2.4	แสดงระบบใบอนุญาตขับรถเป็นลำดับขั้น	33
2.5	แสดงระบบใบอนุญาตขับรถของประเทศสิงคโปร์	39
2.6	แสดงระบบใบอนุญาตขับรถของประเทศมาเลเซีย	42
2.7	แสดงระบบใบอนุญาตขับรถของประเทศฟิลิปปินส์	44
2.8	แสดงระบบใบอนุญาตขับรถของประเทศอินโดนีเซีย	47
2.9	แสดงระบบใบอนุญาตขับรถของประเทศเมียนมาร์	49
4.1	แสดงระบบใบอนุญาตขับรถเป็นลำดับขั้น	79